

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІКТ

Бровко К. А.

*доктор філософії в галузі педагогіки,
старший викладач кафедри англійської мови та комунікації
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
вул. Левка Лук'яненка, 13Б, Київ, Україна
orcid.org/0000-0001-8572-9316
imhotep21@ukr.net*

Ключові слова: *пізнавальна спрямованість, студенти, університет, іноземна мова (ІМ), інформаційно-комунікативні технології (ІКТ), методологічні підходи.*

Актуальність дослідження зумовлена потребою вищої освіти в динамічних трансформаційних зрушеннях, спрямованих на гейміфікацію, цифровізацію та діджиталізацію освітнього процесу з метою розвитку професійних компетентностей, критичного мислення, самопізнання та творчої активності студентів. Підкреслено, що процес формування іншомовної компетентності має міждисциплінарний характер, поєднує засвоєння лінгвістичних знань, розвиток міжкультурної та комунікативної компетентності, формування ціннісних орієнтацій, а також стимулює готовність до професійної мобільності та адаптації в глобалізованому суспільстві. Визначено, що застосування ІКТ в університетському освітньому середовищі створює додаткові можливості для персоналізації навчання, інтерактивності, самостійності й підвищення пізнавальної активності студентів, сприяє розвитку цифрової грамотності та формуванню навичок самоорганізації. На основі аналізу наукових джерел систематизовано сукупність взаємопов'язаних методологічних підходів, що забезпечують цілісність досліджуваного процесу: системний, особистісно орієнтований, компетентнісний, діяльнісний, аксіологічний, інформаційно-комунікаційний, когнітивний, комунікативний, культурологічний, проблемно-орієнтований та контекстний. Доведено, що інтеграція цих підходів забезпечує гармонійне поєднання ціннісного, мотиваційного, когнітивного та діяльнісного компонентів пізнавальної спрямованості студентів, сприяє формуванню критичного мислення, дослідницької активності та професійної компетентності. Зроблено висновок, що ефективне формування пізнавальної спрямованості можливе за умов інтеграції ІКТ у навчальний процес, створення середовища відкритої комунікації, використання інноваційних методик навчання та індивідуальної освітньої траєкторії. Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні структурно-функціональної моделі формування пізнавальної спрямованості студентів університету засобами ІКТ, експериментальній перевірці її ефективності та аналізі впливу різних методологічних підходів на рівень мотивації, навчальної самостійності та міжкультурної комунікації.

METHODOLOGICAL FRAMEWORKS FOR SHAPING UNIVERSITY STUDENTS' COGNITIVE ORIENTATION IN FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION THROUGH ICT

Brovko K. A.

Doctor of Philosophy,

Senior Lecturer at the Department of English Language and Communication

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Levka Lukianenka str., 13B, Kyiv, Ukraine

orcid.org/0000-0001-8572-9316

imhotep21@ukr.net

Key words: *cognitive orientation, students, university, foreign language (FL), information and communication technologies (ICT), methodological approaches.*

The relevance of the study is determined by the need for higher education to undergo dynamic transformational shifts aimed at gamification, digitalization, and the digitization of the educational process to enhance students' professional competencies, critical thinking, self-awareness, and creative activity. It is emphasized that the process of developing foreign language competence is interdisciplinary, combining the acquisition of linguistic knowledge, the development of intercultural and communicative competence, the formation of value orientations, and promoting readiness for professional mobility and adaptation in a globalized society. The study identifies that the use of ICT in the university educational environment provides additional opportunities for personalized learning, interactivity, autonomy, and increased cognitive engagement of students, while fostering digital literacy and self-organization skills. Based on the analysis of scientific sources, a set of interrelated methodological approaches ensuring the integrity of the studied process is systematized: systemic, personality-oriented, competency-based, activity-based, axiological, information-communication, cognitive, communicative, cultural, problem-oriented, and contextual. It is demonstrated that the integration of these approaches ensures a harmonious combination of value-based, motivational, cognitive, and activity components of students' cognitive orientation, contributing to the development of critical thinking, research activity, and professional competence. It is concluded that effective formation of cognitive orientation is possible through the integration of ICT into the learning process, the creation of an open communication environment, the use of innovative teaching methods, and individualized educational trajectories. Prospects for further research include the development of a structural-functional model for forming university students' cognitive orientation using ICT, experimental verification of its effectiveness, and analysis of the influence of various methodological approaches on motivation, learning autonomy, and intercultural communication.

Постановка проблеми. В умовах сучасності вища освіта потребує динамічних трансформаційних зрушень, спрямованих на гейміфікацію, цифровізацію та діджиталізацію освітнього процесу з метою підвищення рівня пізнавальної спрямованості студентів університету до набуття професійних компетентностей, що визначають готовність і здатність до самостійного пізнання, критичного мислення, творчої діяльності та саморозвитку. Не виключенням є також процес набуття іншомовної компетентності, адже цей процес має свої особли-

вості й передбачає не лише засвоєння лінгвістичних знань, а й розвиток міжкультурної компетентності, комунікативних умінь і ціннісних орієнтацій. При цьому застосування ІКТ в освітньому середовищі університету створює додаткові можливості для активізації пізнавальної спрямованості студентів, персоналізації навчання, інтерактивності та самостійного здобуття знань.

Однак, попри значний науковий інтерес до зазначеної проблематики дослідження, питання методологічних підходів до формування пізнаваль-

ної спрямованості студентів університету в процесі вивчення іноземної мови засобами ІКТ залишається не досить розробленим. Зазначене актуалізує потребу визначення теоретико-методологічних засад, які забезпечать цілісність, системність та ефективність цього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема пізнавальної спрямованості студентів університету набула широкого вивчення серед дослідників вітчизняного сектору та зарубіжжя. Дослідники акцентують увагу на різних методологічних підходах до структуризації цього феномену, виокремлюючи при цьому такі його компоненти, як-от: системний (В. Кремень [4], Л. Берталанфі (нім. L. Bertalanffy)) [8]; особистісний (І. Бех [1], А. Маслоу (англ. A. Maslow)) [19], С. Роджерс (англ. C. Rogers) [23], Д. Ричен (англ. D. Rychen) та Л. Салганік (англ. L. Salganik) [24]; діяльнісний (О. Бондаревська); аксіологічний (Л. Бірюк, С. Пішун) [2]; інформаційно-комунікаційний підхід (А. Кукульська (пол. A. Kukulska)) [17], М. Варшауер (нім. M. Warschauer) [27]; когнітивний (Б. Блум (англ. B. Bloom)) [9], Ж. Піаже (фр. J. Piaget)) [20], П. Пінтріч (англ. P. Pintrich)) [21], Д. Хаймс (англ. D. Hymes)) [14], М. Канале (італ. M. Canale)) [12]; комунікативний (З. Дернеї (пол. Z. Dörnyei)) [13]; культурологічний (К. Крамш (англ. C. Kramsch)) [15; 16], М. Байрам (англ. M. Byram)) [11], К. Райзагер (англ. K. Risager)) [22]; проблемно-орієнтований (Х. Барроуз (англ. H. Barrows) [7], Д. Бауд (англ. D. Boud) [10], М. Савін-Баден (англ. M. Savin-Baden)) [25]; контекстний (Дж. Лейв (англ. J. Lave)) [18] та ін.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні та визначенні методологічних засад формування пізнавальної спрямованості студентів університету в процесі вивчення іноземної мови засобами ІКТ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оскільки формування пізнавальної спрямованості студентів університету є комплексним явищем, застосування лише одного методологічного підходу є недостатнім. Тому дослідження спирається на сукупність взаємопов'язаних методологічних підходів. Їх комплексне використання дає змогу врахувати індивідуальні потреби студентів під час вивчення іноземної мови засобами ІКТ.

Щоб глибше усвідомити сутність поняття «підхід», доцільно звернутися до його наукового тлумачення. Так, філософський словник визначає підхід «як комплекс парадигматичних, синтагматичних і прагматичних структур і механізмів у пізнанні та/або практиці, що характеризує конкуруючі між собою (або історично змінюють один одного) стратегії і програми у філософії, науці, політиці чи в організації життя і діяльності людей» [6].

Усі підходи об'єднує те, що вони мають справу з явищами самосприйняття, самоефективності,

а також свідомого управління процесами міркування, навчання та розв'язання проблем, тобто самоконтролем з різноманітним оцінюванням. Деякі з цих підходів забезпечили базову підставу для подальшого обговорення проблеми формування пізнавальної спрямованості студентів університету під час вивчення іноземної мови засобами ІКТ.

Отже, в контексті заявленої проблеми дослідники (В. Кремень [4], Л. Берталанфі (нім. L. Bertalanffy)) [8] в межах системного підходу акцентують увагу на тому, що будь-яке педагогічне явище, а в нашому випадку проблему формування пізнавальної спрямованості студентів університету слід розглядати як цілісну систему, що має свою структуру, функціонал, консолідовані елементи, що підпорядковуються спільній меті. Так, пізнавальна спрямованість студентів університету розглядається як система взаємодії когнітивних, емоційно-вольових, ціннісних і діяльнісних компонентів.

Особистісний підхід (І. Бех [1], А. Маслоу (англ. A. Maslow) [19], С. Роджерс (англ. C. Rogers)) [23] ґрунтується на природному процесі саморозвитку здібностей, самовизначення, самореалізації, самоствердження, створення для цього відповідних умов. У процесі формування пізнавальної спрямованості у студентів викладач повинен розвивати їхню позитивну мотивацію, інтелектуальні здібності, закладати основи для самоосвіти, самовдосконалення, саморозвитку. Людина стає справжнім суб'єктом свого життя та перебудовує власну життєдіяльність на предмет практичного перетворення, займаючись саморозвитком.

З позицій компетентнісного підходу Д. Ричен (англ. D. Rychen) та Л. Салганік (англ. L. Salganik) [24] пізнавальна спрямованість формується через усвідомлення практичної значущості знань і умінь. При цьому безпосередньо сама пізнавальна спрямованість зростає, коли студент бачить зв'язок між вивченим матеріалом, набутими компетентностями і майбутньою професійною діяльністю.

О. Бондаревська звертає увагу на діяльнісний підхід. Адже, на її думку, саме діялісне спрямування цієї категорії зумовлює прагнення використати положення теорії діяльності в методиці та інтерпретації змісту пізнавальної спрямованості студентів [3].

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти», «діялісний підхід – спрямованість навчально-виховного процесу на розвиток умінь і навичок особистості, застосування на практиці здобутих знань з різних навчальних предметів, успішну адаптацію людини у соціумі, професійну самореалізацію, формування здібностей до колективної діяльності та самоосвіти» [5].

У контексті аксіологічного підходу (Л. Бірюк, С. Пішун) пізнавальна спрямованість студентів університету ґрунтується на цінностях, адже він формується через усвідомлення цінності знань, культури, комунікації. При цьому навчання стає особистісно значущим, коли студент розділяє цінності освіти, гуманізму, іншомовного спілкування [2].

Відповідно до інформаційно-комунікаційного підходу (А. Кукульська (пол. A. Kukulska) [17] та М. Варшауер (нім. M. Warschauer) [27]) цифрові технології слугують чинником підвищення пізнавальної спрямованості, адже вони створюють інтерактивне середовище, що стимулює самостійність, допитливість і дослідницьку поведінку. У такий спосіб через гейміфікацію, миттєвий зворотний зв'язок, а також персоналізоване навчання підвищується рівень пізнавальної спрямованості студентів.

З огляду на когнітивний підхід (Б. Блум (англ. B. Bloom) [9], Ж. Піаже (фр. J. Piaget) [20], П. Пінтріч (англ. P. Pintrich) [21]) пізнання є активним та динамічним процесом конструювання знань. Отже, пізнавальна спрямованість безпосередньо пов'язана з когнітивною суперечністю, а саме бажанням зрозуміти, осмислити нове, збагатити свої знання, досягти когнітивної гармонії, бажання до саморозвитку, самопізнання та саморефлексії.

На думку Д. Хаймс (англ. D. Hymes) [14], М. Канале (італ. M. Canale) [12], З. Дернеї (пол. Z. Dörnyei) [13], в межах комунікативного підходу процес формування пізнавальної спрямованості прослідковується крізь взаємодію, партнерство, соціальну значущість та мовлення. При цьому, на думку науковців, мотивація виникає у ситуації автентичного спілкування.

Культурологічний підхід (К. Крамш (англ. C. Kramsch) [15; 16], М. Байрам (англ. M. Byram) [11], К. Райзагер (англ. K. Risager) [22]) базується на оволодінні іноземною мовою крізь усвідомлення культурної різниці, емпатію, міжкультурне порозуміння, толерантність, терпимість до інших народів. У результаті пізнавальна спрямованість виникає як інтерес до світу іншої культури.

Проблемно-орієнтований підхід (Х. Барроуз (англ. H. Barrows) [7], Д. Бауд (англ. D. Boud) [10], М. Савін-Баден (англ. M. Savin-Baden) [25]) акцентує увагу на навчанні через розв'язання реальних або наближених до реальності проблем. Так, пізнавальна спрямованість виникає крізь бажання дійти консенсусу в колі тієї чи іншої проблеми. Як наслідок, формується дослідницький інтерес, аналітичне мислення, самостійність.

Контекстний підхід Дж. Лейв (англ. J. Lave) позиціонує те, що знання засвоюються ефективніше, коли навчання вбудоване у значущий контекст. Так, наприклад, мотивація формується через

практичну релевантність завдань, що мають наближення до потенційних професійних і життєвих ситуацій. У такий спосіб пізнавальна спрямованість посилюється за рахунок значущості набутих студентами знань, умінь та навичок у подальшій професійній діяльності [18].

На основі наведених та проаналізованих наукових підходів нами було виокремлено, що процес формування пізнавальної спрямованості студентів університету в процесі вивчення іноземної мови з використанням ІКТ ґрунтується на таких методологічних підходах, а саме: *системному* (забезпечує цілісність моделі, взаємозв'язок її структурних і функціональних компонентів); *особистісно орієнтованому* (враховує індивідуальні особливості, потреби, мотивацію й активну позицію студента в освітньому процесі); *компетентнісному* (спрямований на формування ключових, предметних і цифрових компетентностей, необхідних для успішної діяльності); *діяльнісному* (акцентує на активній пізнавальній та комунікативній діяльності студентів, залученні їх до різних форм навчальної взаємодії); *аксіологічному* (орієнтує на формування системи цінностей, гуманістичних орієнтирів і світоглядних установок); *інформаційно-комунікаційному* (передбачає ефективне використання цифрових технологій та ІКТ як засобу навчання, розвитку мислення та комунікації); *когнітивному* (зосереджений на розвитку пізнавальних процесів – сприйняття, мислення, пам'яті, аналізу й інтерпретації інформації); *комунікативному* (забезпечує формування мовленнєвих умінь і навичок у реальному або змодельованому комунікативному середовищі); *культурологічному* (сприяє формуванню міжкультурної компетентності, розумінню мови як носія культури й засобу міжкультурної взаємодії); *проблемно-орієнтованому* (активізує пізнавальну діяльність через постановку проблемних завдань і пошук шляхів їх вирішення); *контекстному* (забезпечує зв'язок навчального матеріалу з реальними або професійно орієнтованими ситуаціями, стимулює практичну значущість знань).

Висновки та перспективи подальших розробок у цьому напрямі. Проведене теоретичне дослідження дало змогу визначити та обґрунтувати комплекс методологічних підходів, які забезпечують цілісність процесу формування пізнавальної спрямованості студентів університету під час вивчення іноземної мови засобами ІКТ. Установлено, що ефективне формування пізнавальної спрямованості можливе лише за умови інтеграції кількох взаємодоповнювальних підходів, кожен із яких висвітлює різні аспекти цього процесу – від системної організації освітнього середовища до розвитку особистісної мотивації, когнітивної активності та ціннісних орієнтацій студентів.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в розробленні структурно-функціональної моделі формування пізнавальної спрямованості студентів університету засобами ІКТ на засадах окреслених методологічних підходів, а також експериментальну перевірку її ефективності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ : Либідь, 2003. 280 с.
2. Бірюк Л., Пішун С. Аксіологічний підхід до формування професійно спроможної особистості майбутніх учителів початкових класів. *Актуальні проблеми початкової професійної освіти*. 2022. № 56(1). С. 161–166. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/56-1-23>.
3. Бондаревська О. М. Методологічні підходи до розв'язання проблеми формування самостійно пізнавальної діяльності студентів. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2015. Вип. 44. С. 14–17.
4. Кремень В. Г., Лук'янова Л. Б. Філософія освіти: системний підхід. Київ : Знання, 2010. 412 с.
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» (Державний стандарт, розд. 1) від 23 листопада 2011 р. № 1392, м. Київ.
6. Філософський енциклопедичний словник / за ред. В.І. Шинкарука. Київ : Абрис, 2002. 742 с.
7. Barrows H. S., Tamblyn R. M. *Problem-Based Learning: An Approach to Medical Education*. New York : Springer Publishing Company, 1980. 206 p.
8. Bertalanffy L. von. *General System Theory: Foundations, Development, Applications*. New York : George Braziller, 1968. 289 p.
9. Bloom B. S. *Taxonomy of educational objectives. Handbook I: Cognitive Domain*. Boston, MA : Allyn & Bacon, 1956. 207 p.
10. Boud D., Feletti G.I. *The Challenge of Problem-Based Learning*. 2nd ed. London : Kogan Page, 1997. 344 p.
11. Byram M. *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Clevedon : Multilingual Matters, 1997. 124 p.
12. Canale M., Swain M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*. 1980. Vol. 1, № 1. P. 1–47.
13. Dörnyei Z. *Motivating Learners, Motivating Teachers: Building Vision in the Language Classroom*. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. P. 175–179.
14. Hymes D. H. On Communicative Competence. In: J.B. Pride and J. Holmes (eds.). *Sociolinguistics. Selected Readings*. Harmondsworth : Penguin, 1972. P. 269–293.
15. Kramsch C. *Language and Culture*. Oxford : Oxford University Press, 1998. 134 p.
16. Kramsch C. The symbolic dimensions of the intercultural. *Language Teaching*. 2011. № 44(3). P. 354–367. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0261444810000431>.
17. Kukulska-Hulme A. Will mobile learning change language learning? *ReCALL*. 2009. Vol. 21, № 2. P. 157–165. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0958344009000202>.
18. Lave J., Wenger E. *Situated Learning: Legitimate Peripheral Participation*. Cambridge : Cambridge University Press, 1991. 138 p.
19. Maslow A. H. *Motivation and Personality*. New York : Harper & Row, 1954. 369 p.
20. Piaget J. *The psychology of intelligence*. Paterson, N.J. : Littlefield, Adams, 1963. 182 p.
21. Pintrich P. R., Brown D. R., Weinstein C. E. *Student motivation, cognition, and learning: Essays in honor of Wilbert J. McKeachie*. London : Routledge, 1994. 340 p.
22. Risager K. *Language and Culture Pedagogy: From a National to a Transnational Paradigm*. Clevedon : Multilingual Matters, 2007. 235 p.
23. Rogers C. R. *Freedom to Learn*. Columbus, OH : Merrill, 1969. 358 p.
24. Rychen D. S., & Salganik L. H. *Key competencies for a successful life and a well-functioning society*. Göttingen : Hogrefe & Huber, 2003. 206 p.
25. Savin-Baden M. *Problem-Based Learning in Higher Education: Untold Stories*. Buckingham : Open University Press, 2000. 200 p.
26. Waninge F., Dörnyei Z., & de Bot K. Motivational dynamics in language learning: Change, stability, and context. *Modern Language Journal*. 2014. № 98(3). P. 704–723.
27. Warschauer M., & Healey D. *Computers and language learning: An overview*. *Language Teaching*. 1998. № 31(2). P. 57–71. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0261444800012970>.

REFERENCES

1. Bekh, I. D. (2003). *Vykhovannia osobystosti: U 2 kn. Kn. 1: Osobystisno oriientovanyi pidkhid: teoretyko-tekhnolohichni zasady* [Education of the Individual: In 2 Vols. Vol. 1: The Personality-Oriented Approach: Theoretical and Technological Foundations]. Kyiv: Lybid, 280 p.

2. Biriuk, L., Pishun, S. (2022). Aksiologichnyi pidkhid do formuvannia profesiino spromozhnoi osobystosti maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv [Axiological approach to the forming professionally capable personality of intending primary school teachers]. *Aktualni problemy pochatkovoï profesiinoï osvity*, 56(1), 161–166. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/56-1-23>.
3. Bondarevska, O. M. (2015). Metodolohichni pidkhody do rozv'iazannia problemy formuvannia samostiino-piznavalnoi diialnosti studentiv [Methodological approaches to solving the problem of the students' independent-cognitive activities forming]. *Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoly*, 44, 14–17.
4. Kremen, V. H., Lukianova, L. B. (2010). Filosofiia osvity: systemnyi pidkhid [Philosophy of Education: A Systemic Approach]. Kyiv: Znannia, 412 p.
5. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Derzhavnoho standartu bazovoi i povnoi zahalnoi serednoi osvity» (2011). [Cabinet of Ministers of Ukraine. Resolution “On Approval of the State Standard of Basic and Complete General Secondary Education”]. (Derzhavnyi standart, rozd. 1) vid 23 lystopada 2011 r. No. 1392, m. Kyiv.
6. Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk (2002). [Philosophical Encyclopedic Dictionar] / za red. V.I. Shynkaruka. Kyiv: Abrys, 742 p.
7. Barrows, H. S., Tamblyn, R. M. (1980). Problem-Based Learning: An Approach to Medical Education. New York: Springer Publishing Company, 206 p.
8. Bertalanffy, L. Von (1968). General System Theory: Foundations, Development, Applications. New York: George Braziller, 289 p.
9. Bloom, B. S. (1956). Taxonomy of educational objectives. Handbook I: Cognitive Domain. Boston, MA: Allyn & Bacon, 207 p.
10. Boud, D., Feletti, G. I. (1997). The Challenge of Problem-Based Learning. 2nd ed. London: Kogan Page, 344 p.
11. Byram, M. (1997). Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. Clevedon: Multilingual Matters, 124 p.
12. Canale, M., Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1(1), 1–47.
13. Dörnyei, Z. (2001). Motivating Learners, Motivating Teachers: Building Vision in the Language Classroom. Cambridge: Cambridge University Press, 175–179.
14. Hymes, D. H. (1972). On Communicative Competence. In: J.B. Pride and J. Holmes (eds.) *Sociolinguistics. Selected Readings*. Harmondsworth: Penguin, 269–293.
15. Kramsch, C. (1998). Language and Culture. Oxford: Oxford University Press, 134 p.
16. Kramsch, C. (2011). The symbolic dimensions of the intercultural. *Language Teaching*, 44(3), 354–367. <https://doi.org/10.1017/S0261444810000431>.
17. Kukulska-Hulme, A. (2009). Will mobile learning change language learning? *ReCALL*, 21(2), 157–165. <https://doi.org/10.1017/S0958344009000202>.
18. Lave, J., Wenger, E. (1991). Situated Learning: Legitimate Peripheral Participation. Cambridge: Cambridge University Press, 138 p.
19. Maslow, A. H. (1954). Motivation and Personality. New York: Harper & Row, 369 p.
20. Piaget, J. (1963). The psychology of intelligence. Paterson, N. J.: Littlefield, Adams, 182 p.
21. Pintrich, P. R., Brown, D. R., Weinstein, C. E. (1994). Student motivation, cognition, and learning: Essays in honor of Wilbert J. McKeachie. London: Routledge, 340 p.
22. Risager, K. (2007). Language and Culture Pedagogy: From a National to a Transnational Paradigm. Clevedon: Multilingual Matters, 2007. 235 p.
23. Rogers, C. R. (1969). Freedom to Learn. Columbus, OH: Merrill, 358 p.
24. Rychen, D. S., & Salganik, L. H. (2003). Key competencies for a successful life and a well-functioning society. Göttingen: Hogrefe & Huber, 206 p.
25. Savin-Baden, M. (2000). Problem-Based Learning in Higher Education: Untold Stories. Buckingham: Open University Press, 200 p.
26. Waning, F., Dörnyei, Z., & de Bot, K. (2014). Motivational dynamics in language learning: Change, stability, and context. *Modern Language Journal*, 98(3), 704–723.
27. Warschauer, M., & Healey, D. (1998). Computers and language learning: An overview. *Language Teaching*, 31(2), 57–71. <https://doi.org/10.1017/S0261444800012970>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 18.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 15.12.2025

Дата публікації: 30.12.2025